

INFORMACIJA
o ostvarenjima biljne proizvodnje
u 2012. godini

1. SADRŽAJ

1. Sadržaj	1
2. Uvod	2
3. Ratarska proizvodnja	4
4. Povrtlarska proizvodnja	9
5. Voćarska proizvodnja	11
6. Vinogradarska proizvodnja	13
7. Jesenska sjetva 2012. godine	15
8. Isplaćene potpore u 2012. godini	16
9. Navodnjavanje i detaljna melioracijska odvodnja	17
10. Pojavnost GMO i biljnih bolesti	21
11. Elementarne nepogode u 2012. godini	22
12. Korištenje međunarodnih potpornih financijskih sredstava - IPARD	24
13. Postizanje EU standarda u biljnoj proizvodnji	26
14. Raspolaganje državnim poljoprivrednim zemljištem	29
15. Umjesto zaključka – ocjena stanja poljoprivrede i seoskoga prostora	30

2. UVOD

U uvodu ponavljamo temeljne pokazatelje za ukupan prostor Vukovarsko-srijemske županije.

Vukovarsko-srijemska županija je s umjereno kontinentalnom klimom sa sunčanim i vrućim ljetima, te hladnim zimama sa snijegom. Srednja godišnja temperatura zraka iznosi oko 11 ° C, dok srednje godišnje padaline variraju od istoka prema zapadu, a kreću se oko 650 mm. Srednja godišnja relativna vlaga zraka je 79 %. Vukovarsko-srijemska županija zauzima površinu od 2.400 km², što predstavlja oko 4,3 % od ukupne površine Republike Hrvatske. Na području ove županije male su visinske razlike tako da je najviša kота Čukala kod Iloka s 294 m nadmorske visine, a najniža u Spačvanskom bazenu sa 78 m nadmorske visine.

Strukturna površina prema katastarskim kulturama u Vukovarsko-srijemskoj županiji je sljedeća:

red br.	grad – općine	ukupna površina	Površina po katastarskim kulturama u ha								
			Oranice	voćnja- ci	vino- gradi	liva- de	paš- njaci	trs- tici	ukupno poljopri- vredna površina	šume ha	neplod- no
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)	
1.	VUKOVAR	10.021	5.749	73	295	27	283	63	6.490	1.300	2.231
2.	VINKOVCI	6.420	1.599	184	21	54	27	0	1.885	2.629	1.906
3.	ŽUPANJA	5.005	2.387	34	0	29	116	0	2.566	1.460	979
4.	ILOK	12.891	6.144	157	1.192	80	508	23	8.104	3.290	1.497
5.	OTOK	13.634	6.065	47	0	16	176	0	6.304	6.258	1.072
6.	ANDRIJAŠEVCI	3.961	2.641	57	1	1	4	0	2.704	756	501
7.	BABINA GREDA	8.018	4.833	128	0	165	351	0	5.477	1.428	1.113
8.	BOROVO	2.813	1.785	23	29	0	198	0	2.035	274	504
9.	BOGDANOVCI	5.176	4.144	64	42	5	158	17	4.430	429	317
10.	BOŠNJACI	9.496	4.802	68	0	34	85	0	4.989	3.590	917
11.	CERNA	6.924	3.561	29	0	98	47	0	3.735	2.495	694
12.	DRENOVCI	20.002	9.185	78	0	36	240	0	9.539	8.564	1.899
13.	GRADIŠTE	5.761	3.632	92	1	54	48	0	3.827	1.375	559
14.	GUNJA	3.106	1.777	22	0	34	21	0	1.854	683	569
15.	IVANKOVO	10.335	6.730	592	13	53	117	0	7.505	1.854	976
16.	JARMINA	1.294	1.035	108	3	0	11	0	1.157	0	137
17.	MARKUŠICA	7.345	6.097	60	4	53	254	15	6.483	330	532
18.	LOVAS	4.252	3.179	42	174	0	123	3	3.521	234	497
19.	NEGOSLAVCI	2.121	1.857	15	10	0	20	64	1.966	7	148
20.	NIJEMCI	22.468	9.772	103	34	14	111	0	10.034	10.724	1.710
21.	NUŠTAR	4.334	3.423	87	16	26	37	33	3.622	269	443
22.	PRIVLAKA	5.240	2.933	11	0	3	35	0	2.982	1.875	383
23.	S. JANKOVCI	9.515	6.020	28	24	26	112	0	6.210	2.577	728
24.	S. MIKANOVCI	5.450	2.171	54	10	7	166	0	2.408	2.675	367
25.	ŠTITAR	4.012	1.851	51	0	74	177	0	2.153	1.307	552
26.	TOMPOJEVCI	7.217	5.205	37	51	0	86	228	5.607	1.186	424
27.	TORDINCI	5.017	3.864	14	14	0	108	0	4.000	528	489
28.	TOVARNIK	6.456	5.389	86	49	26	79	5	5.634	302	520
29.	TRPINJA	11.800	9.900	119	43	16	451	0	10.529	320	951
30.	VOĐINCI	2.127	1.443	29	6	1	41	0	1.520	420	187
31.	VRBANJA	19.098	7.454	40	0	16	68	45	7.623	10.246	1.229
	UKUPNO	241.309	136.627	2.532	2.032	948	4.258	496	146.893	69.385	25.031

Izvor: DGU, Područni ured za katastar Vukovar

Na području Županije ukupno je izdvojeno 14 tipova tala, od čega 6 pripada automorfnim, a 8 hidromorfnim tlima. Od ukupnih poljoprivrednih površina automorfna tla zauzimaju 45,4 % , a hidromorfna tla 54,6 %.

Od ukupnih poljoprivrednih površina Županije 93,01 % odnosi se na oranice, 2,90 % na pašnjake, 0,65 % na livade, te 1,38 % na vinograde i 1,72 % na voćnjake. Prema zastupljenosti u poljoprivrednoj proizvodnji među ratarskim kulturama glavni proizvodi su: kukuruz, pšenica, soja, šećerna repa, suncokret, ječam, duhan i povrće. Zasijanost pojedinih kultura odnosno plodored u proizvodnoj godini ovisi o više čimbenika, a prvenstveno o tržištu – cijeni proizvoda, organiziranosti otkupa i rokovima plaćanja.

Od ukupno cca 190.000 tisuća registriranih poljoprivrednih gospodarstava u Republici Hrvatskoj, na Vukovarsko-srijemsku županiju otpada 9.866 što je 5,5 %.

Broj gospodarstava prema veličini u ha

2010 god.	bez zemljišta	0-1 ha	1-3 ha	3-5 ha	5-10 ha	10-50 ha	iznad 50 ha	ukupno
broj PG	2.771	2.058	1.297	1.038	1.370	1.669	343	10.576
%	27 %	19%	12%	10 %	13 %	16 %	3 %	100 %
ha	0	879	2.305	3.807	9.932	41.441	68.604	126.968
%	0	0,7%	1,8 %	3 %	7,8 %	35,7 %	54 %	100 %
2011 god.	bez zemljišta	0-1 ha	1-3 ha	3-5 ha	5-10 ha	10-50 ha	iznad 50 ha	ukupno
broj PG	3.301	1.166	1.201	922	1.308	1.739	502	10.146
%	33 %	11 %	12 %	9 %	13 %	18 %	5 %	100 %
ha	-	570	2.290	3.614	9.528	40.038	70.343	126.383
%	-	0,5 %	2 %	3 %	8 %		55 %	100 %
2012 god.	bez zemljišta	0-1 ha	1-3 ha	3-5 ha	5-10 ha	10-50 ha	iznad 50 ha	ukupno
broj PG	3164	1.107	1.74	913	1.269	1.706	533	9.866
%	32%	11%	12%	9%	13%	17%	6%	100%

U strukturi gospodarstava prema veličini posjeda prevladavaju mala i srednja gospodarstva s površinom do 10 hektara koja u najvećoj mjeri proizvode za vlastite potrebe. Njihov udio u tržišnoj proizvodnji je mali. U zadnjih par godina stabilizirala su se srednje velika gospodarstva s 10 - 50 ha, pa i gospodarstva s preko 50 hektara. Poljoprivredna gospodarstva s preko 50 ha profilirala su se u subjekte koji planski proizvode i orijentirana su na tržišnu proizvodnju, odnosno ugovaraju svoju proizvodnju s poznatim kupcem i nedvojbeno lakše se snalaze na tržištu.

Kao veliki problem u strukturi gospodarstava pokazuje se kategorija gospodarstava bez zemlje čija zastupljenost iznosi čak 32 %, a njihovo postojanje i egzistencija je upitna. Oni su uglavnom registrirani zbog ostvarivanja dohodovnih potpora i drugih beneficija ili ostvarivanja prava i prednosti kod prodaje i zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta. Isto tako se mora primijetiti da je za 8 % smanjen broj poljoprivrednih gospodarstava do 1 ha, te da su oni najvećim dijelom prešli u kategoriju bez zemljišta i to najvjerojatnije zbog dohodovnih potpora ili su svoju zemlju dali u zakup većim proizvođačima.

Ono što je pozitivno u razvoju poljoprivredne politike, broja registriranih gospodarstava i odnosa zemljišta koje obrađuju je činjenica da ipak ima pokazatelja okrupnjavanja posjeda.

Broj gospodarstava prema tipu

POLJOPRIVREDNA GOSPODARSTVA	2010. GODINA	2011. GODINA	2012. GODINA
OBITELJSKO GOSPODARSTVO	9.991	9.548	9.279
OBRT	357	369	351
TRGOVAČKO DRUŠTVO	150	150	159
ZADRUGA	63	63	63
OSTALI	15	16	14
UKUPNO	10.576	10.146	9.866

Iz pregleda prethodne dvije tablice je vidljivo da su u ukupnom broju gospodarstava najviše zastupljeni OPG-i i to oni koji nemaju perspektivu zbog maloga ili zanemarivog posjeda i proizvodnje, a svoja prava i beneficije ostvaruju kroz registraciju u Upisnik poljoprivrednih gospodarstava. Kada bi se navedena kategorija OPG-a riješila kroz socijalnu politiku drugih ministarstava došlo bi se do realnijih odnosno stvarnih podataka koji se odnose na poljoprivredne proizvođače i dobila drugačija slika o stanju poljoprivredne proizvodnje kako na razini naše županije tako na razini RH.

3. RATARSKA PROIZVODNJA

U ukupnoj strukturi ratarske proizvodnje u Vukovarsko srijemskoj županiji, proizvodnja žitarica zauzima najznačajnije mjesto. Odnosi u strukturi sjetve i plodoreda ovise o više čimbenika, a prvenstveno kako smo već rekli o prinosima, cijeni na tržištu, mogućnostima otkupa i rokovima plaćanja.

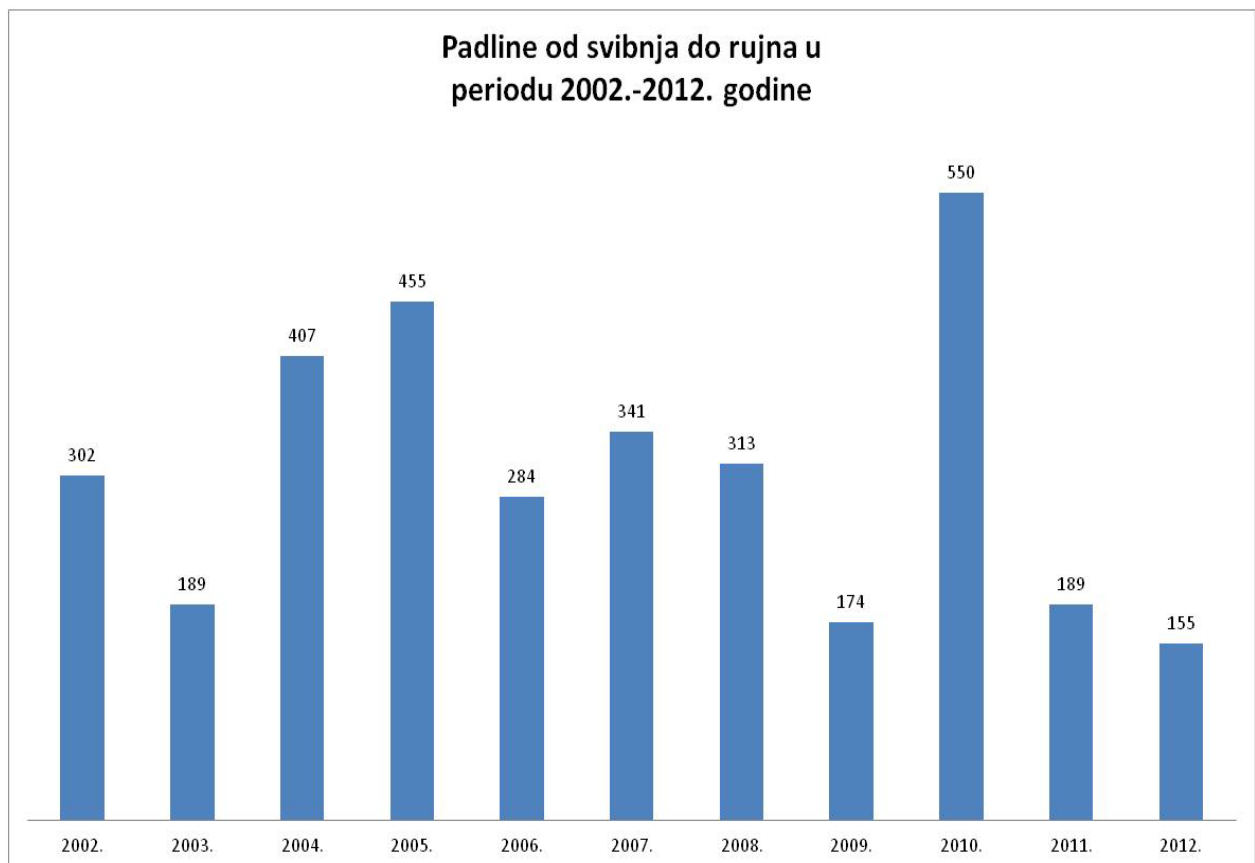
Da bi smo mogli pratiti i ocijeniti biljnu proizvodnju u 2012. godini moramo analizirati klimatske uvjete koji su presudni čimbenik za formiranje i ostvarenje prinosa, a posebno padaline koje su prikazane u tablici koja slijedi.

Kada smo obrađivali 2011. godinu ustvrdili smo da je bila ekstremna u odnosu na višegodišnji prosjek što se može reći i za 2012. godinu. To znači da su vrlo slične po izostanku padalina i po ekstremno visokim temperaturama u periodu kada je to štetno za pojedine ratarske kulture (prvenstveno kukuruz, a zatim soju i šećernu repu).

Za 2012. godinu se može reći da je imala karakter sušne godine, a to se prvenstveno odnosi na 7., 8. i 9. mjesec kada su ekstremno izostale padaline i to pogotovo u 8. mjesecu što je prouzročilo katastrofalne štete na ratarskim kulturama. U navedena tri mjeseca je palo samo 40 l/m², a u 8. mjesecu samo 2,9 l/m². To ukazuje da uz visoke temperature koje vladaju u to doba godine, dužinu dana i kratke i tople noći, količina padalina nije bila dostatna za fiziološke procese u biljkama. Tako možemo ustvrditi da je u 2012. godini palo 125 l/m² manje od višegodišnjeg prosjeka i to baš u najkritičnijem razdoblju vegetacije (cvatnja, oplodnja i nalijevanje zrna).

Padaline HMZ- Gradište

Mj.	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	PROSJEK PADAVINA / 2002 – 2012 /
1	9	45	77	32	28	57	32,5	59,9	74,9	36,8	32,4	44,0
2	45	15	53	75	34	52	5,3	44,7	67,8	30,1	50,7	43,0
3	22	2	26	47	70	87	61,4	45,2	50,3	25,3	2,8	40,0
4	74	6	152	49	91	2	41,6	19,0	51,3	14,7	89,9	53,7
5	92	25	125	44	39	128	47,1	24,6	98,8	47,8	75,9	68,0
6	46	43	99	71	90	55	111,8	76,8	215,7	37,3	39,3	80,5
7	44	43	48	134	18	33	62,7	35,7	71,1	84,1	16,0	53,6
8	51	36	89	158	126	41	24,7	36,5	79,8	3,8	2,9	59,0
9	69	42	46	48	11	84	76,4	1,9	84,0	16,2	21,4	45,5
10	65	131	71	6	17	115	41,8	61,0	58,9	28,6	61,9	59,5
11	63	48	104	19	24	98	54,5	57,1	66,1	4,5	45,4	53,0
12	12	17	15	11	30	51	33,9	110,7	72,0	63,4	91,3	46,1
Σ	589	453	905	694	578	803	593,7	573,1	991,3	392,6	529,9	654,9

Da bismo dobili pravu sliku ratarske proizvodnje izradili smo dvije tablice iz kojih se mogu vidjeti zasijane površine jesenske i proljetne sjetve, prosječni prinosi, proizvedene količine robe i njihova vrijednost i temeljem toga zaključiti na kojoj smo razine proizvodnje i efikasnosti u poljoprivredi. Temeljem podataka Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju predloženih u tablicama koje slijede, odnosno prikaza proljetne i jesenske sjetve u sustavu potpora, može se zaključiti da se ukupna biljna proizvodnja koja je u sustavu potpora zasniva na, eto čuda, od 116.000 pa do 130.000 hektara. Odnos proljetne sjetve prema jesenskoj je takav da je proljetna sjetva zastupljena s 60 pa i do 70 %, od ukupnih površina u proizvodnoj godini. Odstupanja koja se događaju u pojedinim godinama nisu značajna, ali na njih najviše utječe tržište i potreba za pojedinim kulturama odnosno tržišni viškovi koji isto tako utječu da se te kulture ne siju iduće godine. Jedan od važnih činitelja je i pojava elementarnih nepogoda poput suše ili prekomjernih padalina što utječe na prinose, a samim tim i na zasnivanje proizvodnje u sljedećoj godini.

U tablici je isto tako vidljivo da je razina prosječnih prinosa mala i da ima dosta prostora da se podigne na višu razinu. Na ovu problematiku je najviše utjecalo nesređeno stanje s vlasništvom i posjedom državnog poljoprivrednog zemljišta, te se iz tog razloga nisu mogli formirati kvalitetni i stabilni poslovni subjekti spremni za investicije i primjene novih tehnologija kako bi pojeftinili proizvodnju, a povećali dobit. Kao razlog manje razine prosječnih prinosa je i nepostojanje adekvatnih organizacijskih oblika povezivanja proizvođača putem kojih bi stabilizirali poljoprivrednu proizvodnju (zadruga, strojni prstenovi, trgovačka društva, klasteri itd), te kroz iste imali siguran otkup ili plasman na tržište. Putem bolje organiziranosti više bi se mogli posvetiti samoj proizvodnji i primjeni novih znanja i vještina što se pokazalo kao primjer dobre prakse u susjednim zemljama (Italija, Austrija, Slovenija itd.) Mišljenja smo da je to jedini put kojim se treba krenuti odnosno više se posvetiti boljem organiziranju poljoprivrednih proizvođača kako bi bili konkurentni na tržištu kako u Republici Hrvatskoj tako i EU tržištu.

Prikaz strukture proljetne i jesenske sjetve u sustavu potpora

R. b r.	Kulture	Zasijano																	
		2007. godina			2008. godina			2009. godina			2010. godina			2011. godina			2012. godina		
		ha	%	%u uk.	ha	%	%u uk.	ha	%	%u uk.	ha	%	% u uk.	ha	%	% u uk.	ha	%	%u uk.
1.	Kukuruz	24.778	32,95	21,63	30.595	37,53	24,47	24.908	33,62	20,08	27.205	34,04	23,34	30.769	35,76	25,09	29.521	36,33	23,89
2.	Šećerna repa	13.134	17,46	11,47	9.203	11,29	7,36	10.400	14,04	8,39	10.381	12,99	8,90	7.300	8,49	5,95	8.950	11,01	7,24
3.	Suncokret	6.029	8,02	5,26	12.521	15,36	10,01	8.235	11,11	6,64	9.320	11,66	8,00	9.735	11,31	7,94	9.782	12,04	7,91
4.	Soja	14.188	18,87	12,39	13.407	16,44	10,72	13.500	18,22	10,89	17.920	22,42	15,38	21.369	24,84	17,42	18.097	22,27	14,65
5.	Zob	484	0,64	0,42	531	0,65	0,42	485	0,75	0,45	575	0,72	0,49	761	0,88	0,62	790	0,97	0,63
6.	Krumpir	550	0,73	0,48	166	0,20	0,13	102	0,14	0,08	135	0,17	0,11	121	0,14	0,10	168	0,21	0,13
7.	Ostalo /krmno bilje, povrće, voće, vinog. i dr. /	16.044	21,33	14,00	15.105	18,53	12,08	16.377	22,12	13,21	14.395	18,00	12,35	15.986	18,58	13,03	13.951	17,17	11,29
	UKUPNO proljetne	75.207	100		81.528	100		74.007	100		79.931	100		86.041	100		81.259	100	
1.	Pšenica	39.703	84,22	32,45	29.958	76,18	24,79	40.905	81,94	32,99	29.250	79,99	25,10	30.728	83,97	25,06	35.945	85,06	29,10
2.	Pivski ječam	893	1,89	0,73	1.521	3,87	1,26	1.608	3,22	1,30	1.560	4,27	1,33	1.144	3,13	0,93	1.037	2,45	0,83
3.	Stočni ječam	2.772	5,88	2,27	2.981	7,58	2,47	2.258	4,52	1,82	2.215	6,06	1,90	1.901	5,19	1,55	3.727	8,82	3,01
4.	Triticale	73	0,15	0,06	98	0,25	0,08	100	0,21	0,08	151	0,41	0,13	176	0,48	0,14	200	0,47	0,16
5.	Zob	484	1,03	0,39	488	1,24	0,40	559	0,97	0,39	575	1,57	0,49	761	2,08	0,62	790	1,87	0,63
6.	Uljana repica	3.216	6,83	2,63	4.278	10,88	3,54	4.563	9,14	3,68	2.814	7,70	2,41	1.886	5,15	1,54	563	1,33	0,45
	UKUPNO jesenske	47.141	100		39.324	100		49.993	100		36.565	100		36.596	100		42.262	100	
	SVEUKUPNO	122.348			120.852			124.000			116.496			122.637			123.521		

Pregled proizvodnje jesenskih i proljetnih usjeva te njihova vrijednost

(u mil. kuna)

R. br.	Kultura	2009. godina			2010. godina			2011. godina			2012. godina		
		preuzeta proizvodnja (u t) t/ha	cijena (kn/t)	vrijednost preuzete proizvodnje (bez poticaja)	preuzeta proizvodnja (u t) t/ha	cijena (kn/t)	vrijednost preuzete proizvodnje (bez poticaja)	preuzeta proizvodnja (u t) t/ha	cijena (kn/t)	vrijednost preuzete proizvodnje (bez poticaja)	preuzeta proizvodnja (u t) t/ha	cijena (kn/t)	vrijednost preuzete proizvodnje (bez poticaja)
1.	Pšenica	278.154 6,8	800	222.523	152.100 5,2	1270	193.167	184.368 6,0	1410	259.958	230.048 6,4	1350	310.564
2.	Stočni ječam	13.548 6,0	730	9.890	9.303 4,2	1170	10.884	6.292 5,5	1650	10.381	21.244 5,7	1510	32.078
3.	Pivski ječam	9.648 6,0	920	8.876	6.240 4,0	1400	8.736	5.491 4,8	1530	8.401	5.703 5,5	1650	9.409
4.	Uljana repica	13.233 2,9	2000	26.466	5.346 1,9	2050	10.959	4.903 2,6	2810	13.777	1.013 1,8	3300	3.342
	Ukupno	314.583		267.755	172.989		223.746	201.054		292.517	258.008		355.393
1.	Kukuruz	186.810 7,5	760	141.976	217.640 8,0	1160	252.462	215.383 7,0	1200	258.459	112.180 3,8	1820	204.167
2.	Šećerna Repa	540.800 52,00	250	135.200	570.955 55,00	230	131.319	379.600 52,00	300	113.880	313.250 35,00	300	93.975
3.	Suncokret	22.235 2,7	1500	33.353	21.250 2,28	2620	55.675	30.178 3,1	2590	78.161	31.302 3,2	3810	119.260
4.	Soja	31.050 2,3	2000	62.100	55.552 3,10	2310	128.325	53.422 2,5	2400	128.212	34.384 1,9	4360	149.914
	Ukupno	780.895		372.629	865.397		567.781	678.583		578.712	491.116		567.316
	SVEUKUPNO			640.384			791.527			871.229			922.709

Napomena: Za izračun vrijednosti preuzete proizvodnje za 2012. godinu korištene su aktualne cijene u studenom 2011. godine Tržišno informacijskog sustava poljoprivrede (TISUP)

4. POVRTLARSKA PROIZVODNJA

Poljoprivredna proizvodnja je vrlo značajna gospodarska djelatnost u našoj županiji i zasigurno može predstavljati temelj razvoja gospodarstva. No, kada pobliže analiziramo strukturu zasijanih površina vidjet ćemo da određenim segmentima poljoprivredne proizvodnje, poput povrtlarstva, do sada nije poklonjena dovoljna pozornost.

Povrtlarska proizvodnja, pored upotrebe suvremene poljoprivredne mehanizacije, tehnologije i znanja, zahtjeva znatno više radne snage nego što je to kod ratarskih kultura. Proizvodnja povrća je najintenzivnija grana biljne proizvodnje u pogledu ostvarivanja prihoda po jedinici površine. Dovoljno je usporediti samo proizvodnju sa jednog hektara povrća na otvorenom u odnosu na istu površinu neke ratarske kulture pa će se vidjeti da prihod višestruko ide u korist povrća, a da ne govorimo o razlici između uzgoja povrća u zaštićenim prostorima (staklenici, plastenici) i ratarske proizvodnje.

Potrebno je stoga poduzeti korake kako bi se proizvođači (prije svega obiteljska poljoprivredna gospodarstva) okrenuli dohodovnijim poljoprivrednim kulturama uz primjenu novih tehnologija i tako povećali svoju zaposlenost, prinos i osigurali veću dohodovnost vlastite proizvodnje.

S obzirom da se zanemarivo male površine nalaze pod zaštićenim prostorima potrebno je ovu proizvodnju usmjeriti u proširenje i opremanje kapaciteta u proizvodnji povrća. Isto tako je posebno važno stalnom edukacijom pružiti proizvođačima nova saznanja o suvremenijim tehnologijama proizvodnje povrća (plastenička, staklenička ili hidroponska proizvodnja), te im pomoći postizanju konkurentnosti i sposobnosti odgovora zahtjevima kako domaćeg tako i inozemnog tržišta.

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju u Vukovarsko – srijemskoj županiji u 2012. godini 1773,27 ha nalazi se pod povrtlarskim kulturama namijenjenih tržištu što čini tek 1,43 % prijavljenih poljoprivrednih površina. Iz podataka predočenih u tablici koja slijedi uočljiv je značajan porast površina pod povrtlarskim kulturama u odnosu na 2010. godinu. Iako je uočljiv rast proizvodnje povrća na manjim poljoprivrednim gospodarstvima velika razlika ipak nastaje uslijed promjene modela prijava i ostvarenja poticaja Agencije za plaćanje u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju i značajnim povećanjem proizvodnje povrća na površinama PIK-a i VUPIK-a.

Isto tako, prema dobivenim podacima saznajemo da je u županiji podignuto 8 ha staklenika sa hidroponskim uzgojem povrća.

Pregled proizvodnje povrtnarskih kultura u razdoblju 2010. - 2012.

rd. br.	kultura	2010. god.	2011. god.	2012. god.	2012/2011 indeks
		(ha)	(ha)	(ha)	
		broj korisnika poticaja je 191	broj korisnika poticaja je 749		
1.	blitva	0,04	0,01	0,33	1,33
2.	bob	0,007	-	-	-
3.	brokula	-	-	0,62	-
4.	cikla	3,39	34,97	15,28	0,43
5.	cvjetača	-	5,59	2,94	0,52
6.	češnjak	0,14	0,19	2,01	10,59
7.	dinje	-	7,88	10,58	1,34
8.	grah	34,50	34,62	70,03	2,02
9.	grašak	191,58	339,17	380,52	1,12
10.	kelj	-	7,90	8,59	1,08
11.	kelj pupčar	-	0,35	-	-
12.	komorač	-	-	0,45	-
13.	korabica	-	-	0,09	-
14.	krastavci i kornišoni	5,21	0,94	0,64	0,68
15.	kukuruz šećerac	-	186,69	72,55	0,38
16.	kupus	69,70	80,10	45,46	0,57
17.	lubenice	167,91	152,77	124,74	0,82
18.	luk	353,54	433,04	353,56	0,81
19.	mahune	-	0,10	0,05	0,5
20.	merkantilni krumpir	135,96	121,55	168,78	1,39
21.	mrkva	4,23	94,15	106,35	1,13
22.	paprika	24,05	34,17	27,06	0,79
23.	pastrnjak	1,65	0,42	0,60	1,43
24.	patlidžan	-	3,74	1,37	0,36
25.	peršin	5,42	3,34	2,52	0,75
26.	poriluk	4,38	16,15	0,17	0,01
27.	rajčica	8,53	8,19	5,27	
28.	salata	-	0,10	0,10	1,0
29.	špinat	-	0,29	0,54	
30.	tikva	1,79	3,50	1,26	
31.	tikvice	2,90	2,94	2,43	
32.	miješani nasad povrća	-	24,66	103,96	
33.	ostalo povrće	49,73	85,49	264,42	
UKUPNO		1.064,66	1.683,01	1773,27	1,05

5. VOĆARSKA PROIZVODNJA

U 2012. godini prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju u Vukovarsko – srijemskoj županiji i Poljoprivredne savjetodavne službe (PSS) pod dugogodišnjim nasadima voća intenzivne proizvodnje nalazi se 1.524,17 ha.

Pregled višegodišnjih nasada po voćnim vrstama i godini sadnje, u ha

Vrsta	Nasadi u punom rodu do 2009.	Nasadi u podizanju (po izvješću HZPSS)				Sveukupno
		2010.	2011.	2012.	Ukupno	
Badem	1,05	-	-	-	-	1,05
Breskva	84,60	-	-	-	-	84,60
Dunja	0,07	-	-	-	-	0,07
Jabuka	544,59	1,00	4,00	-	5,00	549,59
Jagoda	3,41	-	-	-	-	3,41
Kruška	41,67	-	-	-	-	41,67
Kupina	4,67	-	-	-	-	4,67
Lijeska	82,20	-	-	-	-	82,20
Malina	1,98	-	-	-	-	1,98
Marelica	38,79	-	-	-	-	38,79
Miješano	84,43	-	-	-	-	84,43
Nektarine	10,58	-	-	-	-	10,58
Orah	100,40	-	-	-	-	100,40
Ostalo	21,16	-	-	-	-	21,16
Ribiz	2,32	-	-	-	-	2,32
Šipak	0,05	-	-	-	-	0,05
Šljiva	281,36	-	-	-	-	281,36
Trešnja	7,29	-	-	-	-	7,29
Višnja	210,58	-	-	-	-	210,58
Ukupno voćnjaci	1.519,17	1,00	4,00	0,00	5,00	1.524,17

Izvor: APPRRR, HPK i HZPSS

Još uvijek najveći dio trajnih nasada voća po tehnološkoj razvijenosti i primjeni suvremenih tehnoloških i uzgojnih dostignuća ne udovoljava visokim kriterijima. Procesi proizvodnje odvijaju se uglavnom bez melioracijskih zahvata odvodnje i navodnjavanja, te zaštite od mraza i tuče, bez kojih nije moguće ostvariti stabilne i u prosjeku visoke urode potrebne kvalitete.

A pred nam je EU i vrijeme kada se primarni poljoprivredni proizvođači, poglavito voćari, nailaze na sve veće probleme u poslovanju. Sada su pred izazovima velikoga, dobro organiziranoga i nemilosrdnoga EU tržišta te im je potrebno pomoći u smislu bolje organizacije i uspješnijega nastupa na tržištu. Stoga će županija sve voćare pozvati na bolju organiziranost i pomoći im u tome, a očekivanja voćara su: pomoć za bolju informiranost, pomoć za bolju organiziranost, pomoć u postizanju EU standarda i pomoć u uspješnijem kandidiranju na EU sredstva, i na koncu bolja i snažnija stručna potpora.

5.1. Proizvodnja voća

U posljednjih deset godina površine pod trajnim nasadima voća znatno su povećane u našoj županiji. Prema podacima PSS koji se odnose na trajne nasade voća, na području Vukovarsko-srijemske županije u posljednjih deset godina zasađeno je oko 900 ha novih nasada voća, što je izravno utjecalo i na povećanje proizvodnje kako konzumnog tako i voća za industrijsku preradu. Na ovako povećanje površina pod trajnim nasadima pozitivno su utjecale državne, županijske i potpore JLS. Prestankom pružanja navedenih potpora od 2010. godine podizanje trajnih nasada voća, može se reći, je gotovo zaustavljeno.

U prosječnim proizvodnim godinama u strukturi proizvodnje na prvom je mjestu jabuka i čini oko 60% ukupne tržišne vrijednosti proizvodnje.

Međutim, proizvodnja voća u 2012. godini prema našim informacijama u prosjeku je smanjena oko 70%. U nekim voćnjacima štete su bile tolike da berbe nije ni bilo. Uzrok tome su iznimno niske temperature koje su u veljači 2012. godine pale i na 28 Celzijevih stupnjeva ispod ništice zbog čega su stradale u najvećem postotku koštičave voćne vrste, osobito breskva i nektarina. Mraz u travnju, koji je zahvatio nasade voća u izuzetno osjetljivoj fenofazi cvatnje, prouzročio je totalno smrzavanje cvjetova osobito na jabukama i to kod onih sorti koje su bile u punoj cvatnji.

5.2. Skladištenje - čuvanje

Postojeća proizvodnja voća, s tendencijom porasta, u kojoj prije svega prevladava jabuka, predstavlja ozbiljan potencijal koji iskazuje potrebu za izgradnju logističkih kapaciteta, pri čemu se prvenstveno misli na ULO hladnjaču za skladištenje i čuvanje voća, poglavito jabuke, te prateće objekte za prihvati, sortiranje, pakiranje i daljnju distribuciju svježih proizvoda.

6. VINOGRADARSKA PROIZVODNJA

Prema podacima Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju Vukovarsko – srijemskoj županiji i PSS pod dugogodišnjim nasadima vinove loze u 2012. godini nalazilo se 1.676,74 ha. Od toga su u punom rodu 1.624,53 ha, a 64 ha su nasadi u podizanju. Prema podacima PSS-a u 2012. godini nije investirano u podizanje trajnih nasada vinove loze.

Pregled dugogodišnjih nasada vinove loze, u ha

Vrsta	Nasadi u punom rodu do 2009.god	Nasadi u podizanju (HZPSS)				Sveukupno
		2010.	2011.	2012.	Ukupno	
Vinova loza	1.560,53	25,00	39,00	-	64,00	1.624,53

Izvor: APPRRR, HPA i HZPSS

Po površini dominira vinska sorta graševina - 60%, zatim sorta traminac – 13%, frankovka - 10%, rajnski rizling – 8%, dok su ostale sorte: chardonnay, silvanac zeleni, pinot bijeli, pinot crni, cabernet sovignone, merlot, rizvanac i dr. zastupljene u malom postotku.

Nasadi vinove loze po tehnološkoj razvijenosti i primjeni suvremenih dostignuća još uvijek ne udovoljavaju najvišim kriterijima. Procesi proizvodnje odvijaju se uglavnom bez melioracijskih zahvata navodnjavanja, te zaštite od mraza i tuče, a bez kojih nije moguće ostvariti stabilne i u prosjeku visoke urode potrebne kvalitete.

6.1. Proizvodnja vinskih sorti grožđa

Proizvodnja vinskih sorti grožđa odvija se na posjedima OPG-a kao dio mješovite i dopunske proizvodnje na površini od 939 ha, te u trgovačkim društvima, poljodjelskim obrtima i poljoprivrednim zadrugama kao specijalizirana djelatnost na površini 685 ha.

2012. godinu proizvođači vinskih sorti grožđa pamtit će kao atipičnu za ovo podneblje. U prvom redu po ekstremno niskim, gotovo polarnim temperaturama u zimskom periodu, pri čemu su neke loze ovisno o položaju vinograda smrzle, zatim po ekstremno sušnoj godini što je djelomično utjecalo na količinu uroda, ali u konačnici i po godini s izuzetno kvalitetnim vinom.

6.2. Proizvodna stolnoga grožđa

U našoj županiji je proizvodnja stolnoga grožđa slabo zastupljena. Uzgaja se na 10-tak ha ukupne površine i to na malim površinama Iločkih podruma, Vupika i kod nekoliko OPG-a. Mora se naglasiti da je uzgoj stolnih sorti kod nas vrlo rizičan jer jake zime i kasni mrazovi mogu u ništiti cijeli višegodišnji trud.

6.3. Prerada – podrumski kapaciteti

Za sadašnju količinu proizvedenog grožđa u našoj županiji uglavnom postoje adekvatni kapaciteti za preradu grožđa, međutim još uvijek u manjoj mjeri nedostaju podrumski kapaciteti za čuvanje proizvedenog vina. Vukovarsko-srijemska županija ponudila je onima kojima nedostaju navedeni kapaciteti kroz svoj Program sufinanciranja razvoja poljoprivrede povoljna kreditna sredstva putem Croatia banke d.d. Zagreb za izgradnju i dogradnju vinskih kapaciteta te opreme za vinski podrum. Unatoč povoljnim uvjetima interes je za tom linijom kreditnih sredstava bio gotovo zanemariv.

Proizvodni kapaciteti vinograda i vina u 2012. godini

PROIZVOĐAČ	POVRŠINA VINOGRADA (ha)	PODRUMSKI KAPACITETI (l)	GODIŠNJA PROIZVODNJA (l)
TVRTKE I POLJOPRIVREDNE ZADRUGE	685	14.000.000	4.000.000
POLJODJELSKI OBRTI I OPG - a	939	1.100.000	1.500.000
UKUPNO	1.624	15.000.000	5.500.000

Izvor: PSS

7. JESENSKA SJETVA 2012. GODINE

U strukturi sjetve ozimih kultura dominantno mjesto zauzima pšenica, a u manjem postotku zastupljene su uljana repica, ječam stočni, ječam pivski, raž i pšenoraž (triticalle). Temeljem podataka prikupljenih na terenu, te temeljem višegodišnjih iskustava, ustvrđujemo da površine ovogodišnje jesenske sjetve ne odstupaju značajnije od višegodišnjih statističkih pokazatelja.

Prikaz strukture jesenske sjetve ozimih usjeva

red. broj	kultura	zasijano po godinama									
		2008.		2009.		2010.		2011.		2012. procjena	
		ha	%	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
1.	pšenica	40.905	81,94	29.250	79,99	30.728	83,97	35.945	85,06	37.000	86,61
2.	pivski ječam	1.608	3,22	1.560	4,27	1.144	3,13	1.037	2,45	1.200	2,81
3.	stočni ječam	2.258	4,52	2.215	6,06	1.901	5,19	3.727	8,82	2.600	6,09
4.	triticalle	100	0,21	151	0,41	176	0,48	200	0,47	220	0,51
5.	zob	559	0,97	575	1,57	761	2,08	790	1,87	800	1,87
6.	uljana repica	4.563	9,14	2.814	7,70	1.886	5,15	563	1,33	900	2,11
	UKUPNO	49.993	100,00	36.565	100,00	36.596	100,00	42.262	100,00	42.720	100,00

Izvor : Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju

Kako je 2012. godina zaista bila atipična (slično kao i 2011.) što se tiče količine i rasporeda padalina potrebno je naglasiti da je posebno atipičan period od 7. - 9. mjeseca kada je palo oko 125 l/m² manje nego što je desetogodišnji prosjek za isti period. Ovakvi uvjeti s nedostatkom padavina (8. mjesec – 2,9 l/2 i 9. mjesec 21,4 l/m²) su značajno utjecali na osnovnu obradu tla i pripremu za sjetvu uljane repice tako da je cjelokupna sjetva obavljena u izuzetno suhim i neprikladnim uvjetima. Poučeni iskustvom iz prošle godine kada su vladali gotovo isti uvjeti mnogi poljoprivrednici se nisu niti usudili ići u sjetvu uljane repice pogotovo što su pratili vremensku prognozu koja nije obećavala značajnije padavine koje bi bile dostatne za kvalitetno klijanje i nicanje. Oni koji su se ipak odlučili za sjetvu za koju možemo reći da je bila u optimalnom sjetvenom roku imali su problema sa sušnim periodom tako da je na gotovo svim zasijanim površinama izostajalo nicanje, a ako ga je i bilo, mlade biljčice su propale zbog nedostatka vlage, koje nije niti bilo kao zalihe u tlu. Preostali dio sjemena koji je ostao u suhom tlu nije dočekaio povoljne uvjete za nicanje do desetog mjeseca kada je već bilo kasno za formiranje usjeva uljane repice. S pravom se može reći da je i jesen 2012. bila jedna od najnepovoljnijih za sjetvu i nicanje uljane repice tako da su površine zasijane tom kulturom ušle u zimu nespremljene i nerazvijene za obećavajuće prinose.

Što se tiče sjetve pšenice, može se reći da je ona obavljena u najvećem dijelu u optimalnim sjetvenim rokovima i agrotehničkim uvjetima. Sjetva je obavljena u dva navrata i to u prvom djelu optimalnih rokova nakon čega je pala dovoljna količina padavina za kvalitetan ponik pšenice i u drugom dijelu optimalnih rokova kada se spojila vlaga u tlu i pogodovala isto tako kvalitetnom poniku što znači da je raspored padavina bio idealan za cijeli period sjetve pšenice. Za sjetvu su osigurane dovoljne količine kvalitetnog sjemena od strane sjemenarskih kuća, tako da se može reći da je potrošeno sve proizvedeno sjeme te ga je za zadnje rokove traženo još.

Kada govorimo o ulasku pšenice kao usjeva u zimu, možemo reći da je gotovo sva pšenica izbusala i da se nalazi u dobroj kondiciji te može podnijeti niske temperature i jače izmrzavanje. Na kraju se može zaključiti da su gotovo sve zasijane površine pod pšenicom u izuzetno dobrom stanju što se tiče sklopa i kondicije, a ako u preostalom vegetacijskom periodu posluže dobri klimatski uvjeti uz primjenu svih preostalih agrotehničkih mjera ova bi godina mogla biti jedna od rekordnih po pitanju prinosa i kvalitete.

8. ISPLAĆENE POTPORE

Po očitovanju APPRRR od 18. siječnja 2013. godine nedvojbeno je da je razina potpora iz državnoga proračuna za biljnu proizvodnju u Vukovarsko-srijemskoj županiji u 2012. podjednaka kao i prethodne 2011., te se za razdoblje 2008. – 2012. može reći da je to bilo razdoblje stalnoga pada izravnih potpora.

POTPORE IZ DRŽAVNOGA PRORAČUNA ZA BILJNU PROIZVODNJU U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI 2008. – 2012. GODINE

opis poticaja	godina i iznos poticaja u kunama				
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
RATARSTVO	302.824.799,94	268.960.939	244.551.430,32	234.620.551,18	252.006.412,18
VOĆARSTVO I VINOGRADARSTVO	11.020.300,83	9.191.664,33	9.347.043,49	10.239.949,92	
UKUPNO	313.845.100,77	278.152.603,33	253.898.473,81	244.860.501,10	252.006.412,18

PREGLED ISPLATA POTPORA ZA BILJNU PROIZVODNJU U NAŠOJ ŽUPANIJI OD 01. 01. - 31. 12. 2012.

REDNI BROJ	NAZIV POTPORE	UKUPNO
1.	Biljna proizvodnja 2010.	55.582,70
2.	Osnovno plaćanje po poljoprivrednoj površini- livade i pašnjaci	148.470,45
3.	Osnovno plaćanje po poljoprivrednoj površini – ostale vrste korištenja zemljišta 2011.	231.338.632,33
4.	Proizvodno vezana plaćanja za šećernu repu po ha 2011.	8.088.203,25
5.	Proizvodno vezana plaćanja za duhan po kg 2011.	272.320,04
6.	Ekološka poljoprivredna proizvodnja 2011.	2.056.450,74
7.	Integrirana poljoprivredna proizvodnja 2011.	1.173.743,41
8.	Teži uvjeti gospodarenja u poljoprivredi 2011.	8.873.009,26
	UKUPNO	252.006.412,18

U 2012. godini završen je posljednji korak usklađivanja sustava izravnih plaćanja s europskim, tako da se od ove godine u Hrvatskoj provodi program jedinstvenih plaćanja uz dodjelu prava na plaćanja. U odnosu na prošlu, 2011. godinu, došlo je do promjena zbog usklađivanja sa zajedničkom poljoprivrednom politikom EU – tako da se u 2012. uvodi :

1. Program jedinstvenih izravnih plaćanja na regionalnoj razini sukladno EU pravilima
2. Pravo na plaćanje – poljoprivredno gospodarstvo za ostvarenje proizvodno nevezanih plaćanja mora imati odgovarajući broj dodijeljenih prava na plaćanje
3. Proširenu definiciju poljoprivrednih aktivnosti koja podrazumijeva uzgoj poljoprivrednih kultura, držanje i uzgoj stoke i proizvodnju poljoprivrednih proizvoda ili održavanje zemljišta u stanju pogodnom za poljoprivrednu proizvodnju i očuvanje okoliša.
4. Mjere ruralnog razvoja gdje poljoprivredna gospodarstva za ostvarenje potpore prihvaćaju petogodišnju obvezu zadržavanja istog obujma proizvodnje

5. Državnu pomoć koja je namijenjena za pomoć u prijelaznom razdoblju poljoprivrednicima u posebno osjetljivom sektoru za proizvodno vezana plaćanja za šećernu repu, maslinovo ulje, duhan, mliječne krave i rasplodne krmače.

Zbog gore navedenog došlo je i do izmjena u praćenju i evidentiranju potpora tako da se dana tablica u dijelu za 2012. godinu razlikuje od prethodnog praćenja za razdoblje 2008. – 2011. godine.

9. NAVODNJAVANJE I DETALJNA MELIORACIJSKA ODVODNJA

NACIONALNI PROJEKT NAVODNJAVANJA I GOSPODARENJA POLJOPRIVREDNIM ZEMLJIŠTEM I VODAMA U REPUBLICI HRVATSKOJ (NAPNAV)

U 2012. godini je nastavljena izrada projektne dokumentacije i ishođenje dozvola za sustave navodnjavanja na području županije te je proveden natječaj za izradu glavnog i izvedbeni projekta sustava navodnjavanja Lipovac vrijednosti 931.125,00 kn.

Krajem 2012. i početkom 2013. godine Hrvatske vode su raspisale natječaj za izgradnju crpne stanice na Savi kapaciteta do 5 m³/s, koja bi dovodnim melioracijskim kanalom osigurala vodu za navodnjavane Biđ-bostuskog polja. Završetak izgradnje crpne stanice predviđen je do sredine 2014. godine. Osiguranjem dovoljne količine vode omogućuje izgradnju sustava navodnjavanja Sopot i Lipovac, a potom Blata-Cerna, Ervenica i Penave za koje će se nastaviti izrada potrebne projektne dokumentacije, time je također osiguran osnovni uvjet za moguće formiranje i nominaciju novih sustava navodnjavanja na području sliva.

Pored izgradnje županijskih sustava, izgradnja crpne stanice će omogućiti i navodnjavanje svim korisnicima koji ga u svojoj poljoprivrednoj proizvodnji primjenjuju ili to kane učiniti, bez straha od zabrane korištenja vode kada im je ona najpotrebnija.

PRORAČUN RH OPIS STAVKE	u milijunima kuna				
	proračun 2011.	proračun 2012.	proračun 2013.	projekcija proračuna za 2014.	projekcija proračuna za 2015.
NAVODNJAVANJE BIĐ-BOSUTSKOG POLJA	41,965	8,000	50,000	67,000	0,00
PILOT PROJEKT NAVODNJAVANJA OPATOVAC	2,625	0,250	0,100	0,00	0,00
SUSTAV NAVODNJAVANJA POLJOPRIVREDNOG DOBRA POLJOPRIVREDNO – ŠUMARSKE SKOLE VINKOVCI	4,546	0,100	0,00	0,00	0,00
SUSTAV NAVODNJAVANJA LIPOVAC	0,00	0,00	0,00	5,000	20,000
SUSTAV NAVODNJAVANJA SOPOT	0,00	0,00	0,00	14,000	14,000

PROVEDBA PROGRAMA OBNOVE I ČIŠĆENJA DETALJNIH MELIORACIJSKIH GRAĐEVINA ZA ODVODNJU

Vodne građevine za melioracije se dijele na: građevine za melioracijsku odvodnju, građevine za navodnjavanje i mješovite melioracijske građevine

Građevine za melioracijsku odvodnju čine kanali s pripadajućim crpnim stanicama, drenažama, betonskim propustima, čepovima, sifonima, stepenicama, brzotocima, oblogama za zaštitu od erozija, ustavama i drugim pripadajućim građevinama, uređajima i opremom i dijele se na:

1. Građevine za osnovnu melioracijsku odvodnju čine:

1.1. melioracijske građevine I. reda-glavni odvodni kanali za prihvat svih voda iz melioracijskog sustava ili dijela tog sustava, a koji se dovode putem detaljne kanalske mreže i odvođe u melioracijske građevine,

1.2. melioracijske građevine II. reda - glavni odvodni kanali za prihvat svih voda iz melioracijskog sustava ili dijela toga sustava, a koji se dovode putem detaljne kanalske mreže i odvođe u melioracijske građevine I reda.

2. Građevine za detaljnu melioracijsku odvodnju:

2.1. melioracijske građevine III. reda - sabirni te parcelni kanali za prikupljanje voda s poljoprivrednih površina i njihovo odvođenje u građevine za osnovnu melioracijsku odvodnju (u melioracijske građevine II. reda)

2.2. melioracijske građevine IV. reda- detaljni kanali za neposredno prikupljanje voda s poljoprivrednih, odnosno drugih čestica i njihovo odvođenje u melioracijske građevine III. reda.

Kako detaljnu kanalsku mrežu (kanale III. i IV. reda) korisnici, odnosno vlasnici poljoprivrednog zemljišta na kojima se oni nalaze nisu održavali zbog ratnih djelovanja i nedostatnih sredstava i više drugih razloga, te je sustav zapušten i devastiran, odnosno nije funkcionalan i ne daje sigurnost kod jačih padalina. Zbog toga nerijetko dolazi do poplavlivanja poljoprivrednih površina, te sustav treba dovesti u stanje funkcionalnosti, a zatim održavati i dograđivati.

S obzirom na velike materijalne štete od poplava koje su između ostalih izrazito pogodile i područje Vukovarsko – srijemske županije, obnavljanje i čišćenje detaljne kanalske mreže (kanali III. i IV. reda) je vrlo važno kako bi se štete od poplava svele na najmanju moguću mjeru.

U županiji ima ukupno 4.428,94 km detaljnih melioracijskih građevina za odvodnju. U periodu od 2006. do 2011. godine u funkcionalno stanje dovedeno je 2.139,29 kilometara kanala III. i IV. reda u što je uloženo ukupno 184.915.000,00 kuna.

Radovi na uređenju detaljne kanalske mreže III. i IV. reda odvijali su se kroz dva programa:

1. Redovni program Hrvatskih voda temeljem „Ugovora o sufinanciranju programa održavanja građevina detaljne melioracijske odvodnje“ sufinanciraju Hrvatske vode 90%, te županije s jedne strane i općina i gradova s druge u odnosu 5 : 5 %.

2. Drugi je Program čišćenja obnove detaljne kanalske mreže odobren od strane Vlade RH. Vrijednost programa je 45.900.000,00 kn u trajanju tri godine (po 15.300.000,00 kn u periodu 2006. – 2008.), a ugovor je potpisan između: MRRŠVG – 20 %, MMTPR – 20 %, Hrvatske Vode – 20 %, Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost – 20 %, Fond za razvoj i zapošljavanje – 10 %, i županije, te općine i gradovi svatko po 5 %.

Ulaganja u čišćenje i održavanje kanala detaljne melioracijske odvodnje od 2006.-2011. godinu su sljedeća:

godina	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	ukupno 2006.-2012.
milijuni kuna	36,692	25,968	39,620	33,100	34,600	14,935	0,00	184,915

Pregled izvedenih radova po gradovima i općinama

VGI Vuka				
	Grad/Općina	Ukupna duljina detaljnih kanala [km]	Uređeno do 31.12.2011. [km]	Preostalo za urediti [km]
1.	Grad Ilok	0,717	0,217	0,500
2.	Grad Vukovar	12,870	9,525	3,345
3.	Općina Bogdanovci	4,893	4,893	0,000
4.	Općina Borovo	0,970	0,970	0,000
5.	Općina Ivankovo	20,905	0,000	20,905
6.	Općina Jarmina	12,273	8,783	3,490
7.	Općina Lovas	3,318	3,318	0,000
8.	Općina Markušica	131,525	46,605	84,920
9.	Općina Negotslavci	3,225	3,015	0,210
10.	Općina Nuštar	11,512	4,976	6,536
11.	Općina Tordinci	86,321	72,414	13,907
12.	Općina Trpinja	177,464	79,796	97,668
Ukupno VGI Vuka		465,993	234,512	231,481

VGI Biđ-Bosut				
	Grad/Općina	Ukupna duljina detaljnih kanala [km]	Uređeno do 31.12.2011. [km]	Preostalo za urediti [km]
1.	Grad Vinkovci	125,19	94,52	30,67
2.	Općina Ivankovo	250,63	95,84	154,79
3.	Općina Stari Mikanovci	67,40	40,41	26,99
4.	Općina Privlaka	128,30	91,22	37,08
5.	Grad Otok	282,53	121,67	160,86
6.	Općina Nijemci	445,96	133,35	312,61
7.	Općina Stari Jankovci	127,28	61,58	65,70
8.	Općina Vođinci	59,81	25,15	34,66
9.	Općina Babina Greda	245,94	96,46	149,48
10.	Općina Gradište	193,95	129,25	64,71
11.	Općina Drenovci	521,13	215,05	306,08
12.	Općina Gunja	113,78	70,66	43,12
13.	Općina Tovarnik	145,30	61,55	83,75
14.	Općina Andrijaševci	128,25	75,31	52,94
15.	Grad Županja	140,60	110,86	29,74
16.	Općina Štitar	91,79	49,11	42,68
17.	Općina Cerna	209,73	168,41	41,33
18.	Općina Tompojevci	9,06	8,20	0,86
19.	Općina Bošnjaci	263,79	121,24	142,55
20.	Općina Vrbanja	412,53	134,96	277,57
Ukupno VGI Biđ-Bosut		3.962,95	1.904,78	2.058,17
Ukupno VGI Vuka i Biđ-Bosut:		4.428,94	2.139,29	2.289,65

10. POJAVNOST GMO I BILJNIH BOLESTI

Danas u Hrvatskoj postoje mnogobrojni zakoni koji izravno i/ili neizravno reguliraju područje biotehnologije, biosigurnosti i genetski modificiranih organizama (GMO-a). Dva najznačajnija zakona koja izravno pokrivaju područje GMO-a su Zakon o GMO (NN 70/05) i Zakon o hrani (NN 46/07) koji pokriva područje hrane i stočne hrane. Pošto je jedan od prioriteta Hrvatske očuvanje njene bioraznolikosti novim zakonima se regulira i područje biosigurnosti.

Županija Vukovarsko-srijemska opredijelila se za razvijanje ekološke i integrirane poljoprivredne proizvodnje i ruralnog turizma, radi očuvanja i promidžbe prirodnih vrijednosti, te očuvanja Županije prirodnom i slobodnom od GMO-a. Stoga je još 16. lipnja 2010. godine Županijska skupština donijela odluku o zabrani sijanja, stavljanja u proizvodnju i promet GMO (genetski modificiranih organizama) na cijelom području Vukovarsko-srijemske županije s osnovnom svrhom zaštite građana i potrošača, zaštite prirode, ali i razvoja ekološke poljoprivredne proizvodnje koja skrbi o prirodnom okolišu i očuvanju biološke raznolikosti. Prema spoznajama ovog Odjela pojavnosti GMO-a na području Vukovarsko-srijemske županije tijekom 2012. godine nije bilo.

Što se tiče biljnih bolesti u ratarstvu, a tu se prvenstveno misli na smrdljivu snijet, može se konstatirati da ove godine nije došlo do njezine pojave jer su cjelokupne površine zasijane tretiranom sjemenskom robom, pa se na taj način izbjegla mogućnost zaraze.

U voćarskoj proizvodnji nema značajne pojavnosti karantenskih bolesti, osim u ekstenzivnim starim nasadima i to izrazito pojedinačno, a bolest se zove bakterijska palež lista koju uzrokuje bakterija *Erwinia amylovora*.

11. ELEMENTARNE NEPOGODE U 2012. GODINI

Poljoprivredne površine županije u 2012. godini zahvatile su četiri elementarne nepogode koje je temeljem prijedloga Županijskog povjerenstva za procjenu šteta od elementarnih nepogoda proglasio Župan vukovarsko – srijemski i to:

R. BR.	OPĆINA/GRAD	EN IZMRZAVANJE - MRAZ proglašena 19.04.2012.	EN LEDOTUČA proglašena 15.06.2012.	EN OLUJNO NEVRIJEME proglašena 02.08.2012	EN SUŠA proglašena 06.08.2012.	U K U P N O u kn
1.	GRAD ILOK	24.360.362,72			22.128.692,88	46.489.055,60
2.	GRAD OTOK	1.454.127,68			22.321.870,96	23.775.998,64
3.	GRAD VINKOVCI	2.676.469,72			10.599.242,50	13.275.712,22
4.	GRAD VUKOVAR	2.989.065,25			20.149.978,44	23.139.043,69
5.	GRAD ŽUPANJA	265.963,26			6.693.664,20	6.959.627,46
6.	OPĆINA ANDRIJAŠEVCI	298.034,84			7.439.635,45	7.737.670,29
7.	OPĆINA BABINA GREDA	472.384,13			11.547.519,70	12.019.903,83
8.	OPĆINA BOGDANOVI	1.725.039,32			12.723.904,88	14.448.944,20
9.	OPĆINA BOROVO	433.271,23			6.400.893,90	6.834.165,13
10.	OPĆINA BOŠNJACI	1.211.195,98			12.457.711,33	13.668.907,31
11.	OPĆINA CERNA	689.898,13			13.483.421,39	14.173.319,52
12.	OPĆINA DRENOVCI	1.719.210,76	15.057.582,24	1.113.418,63	14.944.640,40	32.834.852,03
13.	OPĆINA GRADIŠTE	569.098,46			11.520.471,99	12.089.570,45
14.	OPĆINA GUNJA	229.532,28	2.214.601,62		4.460.400,28	6.904.534,18
15.	OPĆINA IVANKOVO	8.560.094,75			23.676.515,21	32.236.609,96
16.	OPĆINA JARMINA	4.056.440,29			3.847.983,90	7.904.424,19
17.	OPĆINA LOVAS	7.951.433,24			15.292.412,12	23.243.845,36
18.	OPĆINA MARKUŠICA	2.134.113,23			19.643.038,47	21.777.151,70
19.	OPĆINA NEGOSLAVCI	39.928,20			6.468.559,87	6.508.488,07
20.	OPĆINA NIJEMCI	818.313,60			21.163.202,93	21.981.516,53
21.	OPĆINA NUŠTAR	529.522,64			8.619.597,98	9.149.120,62
22.	OPĆINA PRIVLAKA	528.261,70			12.671.494,93	13.199.756,63
23.	OPĆINA STARI JANKOVCI	1.124.749,56			22.059.300,81	23.184.050,37
24.	OPĆINA STARI MIKANOVI	1.039.797,99			4.631.656,47	5.671.454,46
25.	OPĆINA ŠTITAR	19.957,80			2.991.146,34	3.011.104,14
26.	OPĆINA TOMPOJEVCI	3.866.306,25			15.892.257,97	19.758.564,22
27.	OPĆINA TORDINCI	518.262,64			10.669.060,81	11.187.323,45
28.	OPĆINA TOVARNIK	2.265.778,54			19.338.113,05	21.603.891,59
29.	OPĆINA TRPINJA	1.245.652,06			36.692.544,89	37.938.196,95
30.	OPĆINA VOĐINCI	3.958.755,39			4.159.245,35	8.118.000,74
31.	OPĆINA VRBANJA	978.138,05			21.766.850,84	22.744.988,89
	U K U P N O	78.729.159,69	17.272.183,86	1.113.418,63	426.455.030,24	523.569.792,42

Pregled elementarnih nepogoda od 2005. – 2012. godine

godina	broj prijava štete	površina na kojoj je nastala šteta u ha	vrsta elementarne nepogode	zahvaćeno područje	procijenjena šteta u kunama	isplaćena šteta iz državnoga proračuna u kunama
2005.	4.818 fizičke osobe, 98 pravne osobe	60.161	ledotuča, izmrzavanje, i olujno nevrijeme (5 EN)	cijelo područje VSŽ	146.843.005,20	75.667,00
2006.	2.307 od strane fizičkih i 71 od strane pravnih osoba	28.810	prekomjerna količina oborina (2 EN)	cijelo područje VSŽ	53.003.630,76	886.178,00
2007.	4.734 od strane fizičkih i 179 od strane pravnih osoba	80.968	suša i ledotuča (4 EN)	cijelo područje VSŽ, Cerna, Bošnjaci, Markušica, Tordinci, Drenovci, Vrbanja	231.802.156,41	17.076.550,32
2008.	82 fizičke osobe	704.501 3.085 stabala voća	ledotuča (1 EN)	Bošnjaci	2.179.146,90	106.708,00
2009.	98 fizičkih osoba i 2 pravne osobe	925,5848	ledotuča (2 EN)	Tompojevci Lovas Tovarnik	5.884.742,69	142.354,00
2010.	4012 fizičkih i 170 pravnih osoba	82.934,3003	prekomjerna količina oborina i ledotuča (3 EN)	cijelo područje VSŽ	203.438.663,89	43.618.358,39
2011.	5114 fizičkih i 416 pravnih osoba	101.552,1481 1750 stabala 601.678 kg/stablu 2.133.346 kg/trsu	mraz, ledotuča i suša (8 EN)	cijelo područje VSŽ	282.204.676,29	1.040.419,11 (štete veće od 60 %)
2012.	5922 fizičkih i 302 pravne osobe	2.132.528 kg/stablu 9.386.208 kg/trsu 69.772 t/ha	mraz, ledotuča, olujno nevrijeme, suša (4 EN)	cijelo područje VSŽ	523.569.792,42	-

12. KORIŠTENJE MEĐUNARODNIH POTPORNIH FINANCIJSKIH SREDSTAVA - IPARD

O IPARD-u smo svi već stoput čuli, ali još uvijek malo znamo. Usprkos tome ponovit ćemo: IPARD je pretpristupni program Europske unije za razdoblje 2007. – 2013. Sastavni je dio IPA-e (Instrument pretpristupne pomoći, eng. Instrument for Preaccession Assistance) odnosno njegova V. komponenta Ruralni razvoj. Glavni cilj IPARD programa je unapređenje poljoprivrednog sektora uz pomoć konkurentnosti poljoprivrednih proizvoda, a ima tri prioriteta:

- 1) Poboljšanje tržišne efikasnosti i provedbe EU standarda
- 2) Pripremne aktivnosti za provedbu poljoprivredno – okolišnih mjera i LEADER-a (program koji omogućava da se u pojedinim regijama ili mikroregijama, bez obzira na postojeće administrativne granice, stvaraju i sufinanciraju projekti koji uključuju što više interesnih motiva onih koji žive na tom prostoru)
- 3) Razvoj ruralne ekonomije

Kako ta tri cilja predstavljaju okosnicu hrvatske europske budućnosti jer se kroz EAFRD (Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj) provode mjere na gotovo identičan način, te kako je pred nama ulazak u EU, a doskora i novo razdoblje Zajedničke poljoprivredne politike treba za nj položiti malu maturu – a to je razumjeti i uspješno kandidirati postojeće koje je u pravilu pripremno za buduće.

U nastavku dajemo popis korisnika IPARD sredstava s područja Vukovarsko-srijemske županije za unaprjeđenje biljne proizvodnje.

CJELOKUPAN PREGLED KRAJNJIH KORISNIKA IPARD-a U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI VEZANIH ZA BILJNU PROIZVODNJU, ZAKLJUČNO S 04.01.2013.

IME I PREZIME KORISNIKA	MJERA	TIP ULAGANJA /IME PROJEKTA	UKUPNI IZNOS ULAGANJA (HRK)	UKUPNI IZNOS POTPORE (HRK)
1	2	3	4	5
Prvi natječaj (M 101,103)- završeni projekti				
1. VOĆNJAK d.o.o., Ivankovo	101	a)Ulaganje u specijaliziranu opremu za berbu, sortiranje i pakiranje voća i povrća uključujući stolno grožđe; c) Ulaganje u sustav za zaštitu od tuče na farmi (uključujući računalnu opremu) za voćnjake i stolno grožđe	2.116.831,17	1.058.415,58
Treći natječaj (M 101,103)- završeni projekti				
2. PTO Đurkić, Slakovci	101	a)Ulaganje u izgradnju i/ili u rekonstrukciju objekata za skladištenje i sušenje žitarica i uljarica b)Ulaganje u opremanje objekata za skladištenje i sušenje žitarica i uljarica	764.314,42	420.372,93
Četvrti natječaj (M 101,103) - završeni projekti				
3. OPG Miroslav Kolić, Jarmina	101	d) Ulaganje u sustav za zaštitu od tuče na farmi (uključujući računalnu opremu) za voćnjake i stolno grožđe	554.940,57	305.217,31
4. Iločki podrumi d.d., Ilok	103	a) Ulaganje u opremanje vinarija (oprema za filtriranje , stabilizaciju, linije za punjenje, automatsko etiketiranje i pakiranje)	6.444.536,26	3.222.268,13
Peti natječaj (M 101,103) – završeni projekti				
5. Seges d.o.o. Županja (silos Đurići)	101	a)Ulaganje u izgradnju i /ili u rekonstrukciju objekata za skladištenje i sušenje žitarica i uljarica b) Ulaganje u opremanje objekata za skladištenje i sušenje žitarica i uljarica	6.181.033,73	3.090.516,86
6. PIK Vinkovci d.d. Vinkovci	103	a)Ulaganje u izgradnju i/ili rekonstrukciju objekata za preradu (konzerviranje , sušenje, zamrzavanje) voća,povrća, maslina (isključujući maslinovo ulje),aromatičnog, začinskog i ljekovitog bilja i gljiva b) Ulaganje u opremanje objekata za preradu voća, povrća,maslina (isključujući maslinovo ulje),aromatičnog, začinskog i ljekovitog bilja i gljiva	6.967.378,08	3.483.689,04
7. PTO Primorac, Vođinci	101	d) Ulaganje u sustav za zaštitu od tuče na farmi (uključujući računalnu opremu) za voćnjake i stolno grožđe	1.375.747,42	687.873,71

13. POSTIZANJE EU STANDARDA U BILJNOJ PRIZVODNJI

Jedna od definicija dobrog postupanja u poljoprivrednoj proizvodnji glasi: „Poljoprivredni proizvođač mora prilikom obavljanja poljoprivredne djelatnosti udovoljavati propisima koji se odnose na njegovu djelatnost.“, a kako postoji „veza između udovoljavanja propisanim zahtjevima i ostvarivanja prava na potporu“ nedvojbeno je da treba raditi u okviru prihvaćenih normi, standarda, direktiva,...

Prošlogodišnje izvješće sadržavalo je pokazatelje o postizanju standarda vezanih uz zbrinjavanje ambalaže pesticida, te minimalnu pokrivenost tla za koju je potporu donirala Svjetska banka kroz APCP projekt. Sada, u nastavku donosimo izvješće o nekim novim aktivnostima koje provodimo na prostoru naše županije, a kojima se potvrđuje postupanje u skladu s EU standardima

UVOĐENJE GLOBALGAP STANDARDA

1. CILJ

postizanje konkurentske prednosti

2. ZAKONODAVSTVO

Standard GLOBALGAP (koji se do rujna 2007. zvao Eurepgap) definira dobru poljoprivrednu praksu (Good Agricultural Practice – Gap) koja se odnosi na bitne elemente za razvoj najboljih tehnika koje se mogu primijeniti na poljoprivrednim gospodarstvima u biljnoj i stočarskoj proizvodnji.

Standard je razvio Eurep (Euro-Retail Produce Working Group), koji objedinjava neke od najvažnijih europskih trgovačkih lanaca u cilju zadovoljavanja rastućih zahtjeva za sigurnost hrane i zaštitu okoliša.

Prvi objavljeni standard bio je EurepGAP voće i povrće, koji je kasnije nadopunjen sa standardom EurepGAP IFA koji je, u biti, modularni standard za biljnu odnosno stočarsku proizvodnju.

3. KLJUČNE TOČKE

GLOBALGAP standard predviđa upravljanje zahtjevima koji se odnose na:

- sljedivost
- okoliš (povijest i upravljanje parcelama, upravljanje tlom i otpadom)
- proizvod (uporaba kemijskih sredstva, metode navodnjavanja, zaštita od štetočinja, način berbe, tretiranja nakon berbe)
- zdravlje životinja
- zdravlje i sigurnost radnika i njihove uvjete rada
- elemente vezane uz upravljanje tvrtkom.

Standard omogućuje dvije opcije certifikacije:

1. certifikaciju pojedinog poljoprivrednog gospodarstva,
2. certifikaciju zadruga ili udruga poljoprivrednih gospodarstava – u tom slučaju je potrebno izraditi i Tehnički pravilnik koji opisuje elemente Sustava kvalitete putem kojih zadruga/udruge upravlja i koordinira sva poljoprivredna gospodarstva radi jamčenja sukladnosti sa zahtjevima GLOBALGAP standarda.

4. POSTUPAK CERTIFIKACIJE

- Izdavanje ponude (bez obveza);
- Potpisivanje ugovora o certificiranju;
- Ocjena dokumentacije dostavljanje od strane organizacije;
- Ocjena na licu mjesta (u tvrtki) koju provode ocjenjivači s iskustvom u određenom području;
- Izdavanje certifikata o sukladnosti.

5. KORISNIK

Upravni odjel za poljoprivredu, šumarstvo i ruralni razvoj još u lipnju aktivno se uključio organizirajući održavanje seminara na tu temu za potencijalne proizvođače voća i povrća, što je rezultiralo velikim interesom proizvođača jagoda iz Nuštra da se uključuje u postupak dobivanja GLOBALGAP standarda.

Uz financijsku pomoć županije, braniteljska zadruga Panonicus iz Nuštra, čiji je osnovni proizvod konzumne jagode na površini od 5 ha, prva je krenula u postupak dobivanja GLOBALGAP standarda što bi joj trebalo omogućiti povećanje konkurentnosti proizvodnje voća, te stvaranju brenda Vukovarsko-srijemske županije koji bi mogao postati globalno prepoznatljiv i značajno povećati prihode proizvođača.

NITRATNA DIREKTIVA

1. CILJ

smanjenje onečišćenja voda uzrokovano poljoprivrednom djelatnosti i sprečavanje daljnjih takvih onečišćenja

2. ZAKONODAVSTVO

EU zakonodavstvo: Direktiva Vijeća 91/676/EEC od 12. prosinca 1991. godine o zaštiti voda od onečišćenja uzrokovano nitratima poljoprivrednog podrijetla

RH zakonodavstvo: Zakon o vodama, NN 153/09, 130/11, Odluka o određivanju ranjivih područja u Republici Hrvatskoj, NN 130/12, Zakon o gnojivima i poboljšivačima tla, NN 163/03, 40/07, Pravilnik o dobroj poljoprivrednoj praksi u korištenju gnojiva, NN 56/08, Pravilnik o sadržaju i provedbi I. akcijskog programa zaštite voda od onečišćenja uzrokovano nitratima poljoprivrednog podrijetla – završna faza izrade (očekuje se u siječnju 2013.),...

3. RANJIVA PODRUČJA

Temeljem monitoringa voda sukladno kriterijima iz čl. 55 Uredbe o standardu kakvoće voda, NN 89/10 (odredba o sadržaju nitrata u površinskim i podzemnim vodama ≥ 50 mg/l, ... česta pojavnost eutrofičnosti površinskih voda).

- 9 % teritorija RH
- 75 općina i gradova, a među njima i Općina Borovo, Grad Ilok, Općina Lovas

4. AKCIJSKI PROGRAM

Definiran je Pravilnikom o sadržaju i provedbi I. akcijskog programa o zaštiti voda od onečišćenja uzrokovano nitratima poljoprivrednog podrijetla. U njemu se očekuju slijedeće odredbe: stupa na snagu danom pristupanja RH u EU, na rok od četiri godine, obveze za poljoprivredne proizvođače u ranjivim zonama, stavlja izvan snage Pravilnik o dobroj poljoprivrednoj praksi u korištenju gnojiva.

5. OPĆA NAČELA KORIŠTENJA GNOJIVA

Gnojiva se koriste u skladu s potrebama biljaka za hranjivima, radi se bilanciranje unesenih i iz tla iznesenih hranjiva, provjerava pH vrijednost tla, količina humusa u tlu, tekstura tla, a kemijska analiza tla obvezna je svake četiri godine (svake godine na ¼ poljoprivrednih površina gospodarstva). K tome, najvažnije, gnojidba dušikom dopuštena je do propisanih graničnih vrijednosti po biljnim vrstama. Poljoprivredna gospodarstva morat će voditi evidenciju korištenja gnojiva na gospodarstvu na propisane obrasce.

6. PRIMJENA GNOJIVA

Najviša dopuštena primjena stajskog gnoja je 210 kg N /ha/godina

U cilju smanjenja gubitaka dušika ispiranjem i isparavanjem nije dopušteno gnojenje gnojnicom i gnojivkom:

- u razdoblju 15.11. – 15. 02. na svim poljoprivrednim površinama bez obzira na pokrov
- u razdoblju 01. 05. – 01. 09. raspodjelom po površini bez unošenja
- na tlu zasićenom vodom
- na tlu pokrivenom snijegom
- na poplavljenom tlu
- na ne poljoprivrednim zemljištima
- na 20 m udaljenosti od vanjskog ruba korita jezera
- na 3 m udaljenosti od vanjskog ruba korita vodotoka širine korita 5 m ili više,
- na nagnutim terenima uz vodotoke, s nagibom većim od 10 %, na udaljenosti manjoj od 10 m od vanjskog ruba vodotoka
- pomiješanog s otpadnim ili obrađenim muljem
- podrijetla s poljoprivrednih gospodarstava na kojima su utvrđene bolesti s uzročnicima otpornim na uvjete u gnojišnoj jami

7. SKLADIŠTENJE I ZBRINJAVANJE STAJSKOG GNOJA

- stajski gnoj skladišti se na uređenim i vodonepropusnim gnojištima (spremnicima)
- tekući dio prikuplja se u vodonepropusne gnojišne jame
- veličinom spremnik mora udovoljiti prikupljanju stajskog gnoja za 6 mjeseci
- ukoliko se kroz sustav i tehnologiju uzgoja ne stvara gnojnica, nije potrebno graditi gnojišne jame
- zbrinjavanje viška stajskog gnoja:
 - gnojidba poljoprivrednih površina drugog vlasnika temeljem ugovora
 - prerada stajskog gnoja
 - drugi načini
- gospodarstvo mora posjedovati pismene dokaze o zbrinjavanju

7. SUFINANCIRANJE

Zakonodavnim okvirom za ruralni razvoj za programsko razdoblje 2014. – 2020. određena je najviša razina potpore za modernizaciju poljoprivrednih gospodarstava i iznosi do 75 % iznosa prihvatljivog ulaganja za provedbu Nitratne direktive za razdoblje od najviše četiri godine od dana pristupanja (Ugovor o pristupanju RH EU).

Na područjima koja nisu proglašena ranjivim, moći će se dobrovoljno koristiti pod-mjere u okviru mjere Agrookoliš – klima za primjenu načela dobre poljoprivredne prakse sukladno Nitratnoj direktivi u predviđenim iznosima od 450 €/ha do 900 €/ha korištene poljoprivredne površine

14. RASPOLAGANJE DRŽAVNIM POLJOPRIVREDNIM ZEMLJIŠTEM

Ova tema zaokuplja interes poljoprivrednih proizvođača već duži niz godina, a od prošle godine i interes šire javnosti jer je Ministarstvo poljoprivrede Napatkom od 12. siječnja 2012. godine naložilo općinama i gradovima da obustave sve započete i daljnje aktivnosti u svezi provedbe odredbi Zakona o poljoprivrednom zemljištu koje se odnose na raspolaganje poljoprivrednim zemljištem u vlasništvu Republike Hrvatske putem zakupa i prodaje na temelju Programa raspolaganja poljoprivrednim zemljištem na svom području. Tako je postupak raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem zaustavljen, a predugo „prijelazno razdoblje“ koje još uvijek traje u sve veću neizvjesnost dovodi poljoprivredna gospodarstva koja su bila sudionici natječaja za raspolaganje državnim poljoprivrednim zemljištem. Naša je županija u više navrata davala svoje primjedbe na nacrt Prijedloga Zakona o poljoprivrednom zemljištu i više puta je u javnim raspravama naglašena neprihvatljivost niza predloženih odredbi.

No, kako je prijedlog Zakona o poljoprivrednom zemljištu još u raspravi, potrebno je radi bolje spoznaje o provedenim postupcima, prihodima koji su temeljem njih ostvareni i rashodima koji su temeljem akata Ministarstva poljoprivrede dopušteni, i otklanjanja mogućih dvojbi, podnijeti izvješće. Razdoblje koje je obrađeno je zadnjih 10 godina ili 2003. – 2012. godina. Evo ga!

Sve općine i svi gradovi u Vukovarsko-srijemskoj županiji donijeli su Programe raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem na svom području i provodili ih s značajnim, vrlo značajnim ili potpunim uspjehom. Županija je te postupke pomagala u smislu koordiniranja i sufinanciranja aktivnosti. Održano je niz sastanaka sa čelnicima lokalne samouprave i sudionicima u postupku raspolaganja. Problemi su u hodu rješavani i realno gledajući svedeni su na podnošljivu razinu, a plaćen je i značajan dio troškova za razminiranje i saniranje poljoprivrednoga zemljišta i geodetske izmjere, no o tome više u nastavku, u dijelu koji govori o izdancima županijskoga proračuna.

Prihodi županijskoga proračuna koje je županija ostvarivala temeljem ugovora o zakupu državnoga poljoprivrednoga zemljišta godišnje su bili od 3.487.772,20 kuna pa do 6.494.903,11 kuna, ovisno o broju zaključenih ugovora i izvršavanju obveza prema njima. Ukupni prihodi od zakupa (25 % ukupnih obveza zakupoprimca) u zadnjih 10 godina su bili 49.744.311,13 kuna.

Prihodi od prodaje državnoga poljoprivrednoga zemljišta godišnje su bili od početnih 133.471,32 kune pa do 4.107.426,43 ovisno o dinamici provedbe Programa raspolaganja. Ukupni prihodi od prodaje državnoga poljoprivrednoga zemljišta (25 % ukupnih obveza kupca) u zadnjih 10 godina bili su 19.392.690,27 kuna.

Županija nije imala prava na udio novca koji je naknada za koncesiju na državnom poljoprivrednom zemljištu.

Dakle ukupni prihodi od raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem ostvareni u zadnjih 10 godina je 69.137.001,40 kuna.

Rashodi županijskoga proračuna za poljoprivredu i ruralni prostor su iznosili 88.042.433,45 kuna i mogu se podijeliti na slijedeće skupine: za sufinanciranje razvoja

poljoprivrede i seoskoga prostora 18.442.644,89 kuna; za programe koje smo definirali i kojima smo formirali ili samo sufinancirali kreditne linije (nekad samostalno, a nekad udruženi s drugim javnim proračunima) 28.128.693,49 kuna; kako bi se pospješila sigurnost i pospješio postupak raspolaganja za troškove razminiranja iz županijskoga je proračuna izdvojeno 3.656.823,50 kuna, a za geodetske izmjere državnoga poljoprivrednoga zemljišta 2.388.384,74 kuna. I na koncu tri troška vezana uz gospodarenja vodama: za programe čišćenja kanalske mreže izdvojeno je 29.442.504,00, za sustave navodnjavanja 2.181.072,42, a za projekt Sustav navodnjavanja Poljoprivrednog dobra Poljoprivredno – šumarske škole Vinkovci 3.802.310,41 kuna.

15. UMJESTO ZAKLJUČKA - OCJENA STANJA POLJOPRIVREDE I SEOSKOGA PROSTORA U 2012. GODINI U VUKOVARSKO-SRIJEMSKOJ ŽUPANIJI

Za ocjenu naše poljoprivrede u 2012. godini valja se držati glavnih odrednica koje definiraju stanje ove gospodarske grane:

- tržišna pozicija poljoprivrede,
- izvori financiranja poljoprivrede,
- gospodarenje prirodnom osnovom - tlom i vodom,
- tehnička usklađenost poljoprivrede, i
- prakticiranja poljoprivredne politike

Tržišna pozicija naše poljoprivrede znatno će se promijeniti zbog nepovoljnijega tržišnoga položaja u zemljama CEFTA-e i pristupa EU tržištu, značajno većem, bogatijem, ali i značajno konkurentnijem od našega. Ova činjenica morala je biti polemizirana uz propitkivanje raspoloženja i mogućnosti, i traženja načina za rješenja. Naime, živimo u vremenu nestabilnih cijena, u vremenu u kojem je teško reći što koliko vrijedi. Rijetki su sigurni koliko će, kako i kada naplatiti svoj proizvod. Poljoprivreda očito mora izboriti snažnije pozicije na tržištu što uključuje i njeno značajnije mjesto u drugim strateškim granama hrvatskoga gospodarstva – u turizmu, energetici i najavljenom reindustrijalizaciji.

Izvori financiranja naše poljoprivrede pored javnih proračuna moraju biti još uvijek aktualni IPARD, ali i EU fondovi koji slijede. Pokazalo se da oslanjanje na nacionalni proračun za snažno poticanje restrukturiranja poljoprivrede nije dostatno, a sve teže je i provedivo. Isto tako su i očekivanja potencijalnih korisnika od IPARD-a bila izvan i iznad ispregovanih razina, a nositelja javnih politika iznad mogućnosti korisnika. Često ispregovano nije predmet interesa korisnika, k tome kada jeste, brojni korisnici nisu bili valjani kandidati. Kako bi imali dobre kandidate za ispregovane međunarodne potpore, ostaje nam ili pomoći, ili uskladiti i pomoći postojeće kandidate. Ili, zbog realnih zdvajanja žurno otvoriti novi proces dodatnoga pregovaranja s EU tijelima.

Gospodarenje prirodnom osnovom – tlom, u prvom redu državnim poljoprivrednim zemljištem, i vodom, jer tako se najznačajnije utječe na strukturu pa posljedično dohodovnost i zaposlenost na poljoprivrednom posjedu, ne bi smjelo biti bez utjecaja lokalne i regionalne samouprave. Ali i tu su izostala očekivana postupanja i investicije. Sada kod državnoga poljoprivrednoga zemljišta imamo „prijelazno razdoblje“ bez mogućnosti konkretnoga postupanja s najavama gubitka prihoda od zakupa i prodaje, a kod voda izgublenu godinu koja nam je radi suše svima bila pouka kojim putem ići.

Tehnička usklađenost naših poljoprivrednih gospodarstava (okolišna i prostorno-planska pozicija, građevinska i infrastrukturna izvedba te opremljenost i postupci uzgoja/proizvodnje) je problem koji muči veliku većinu poljoprivrednika, kako zbog statusa legalnosti, tako i zbog potrebe postizanja EU standarda i normi (dobrobit životinja, sigurnost hrane, okolišne mjere, a posebno često spominjana Nitratna direktiva,...) jer za posljedicu može imati smanjene potpore iz javnih proračuna i neuspješno kandidiranje za sredstva fondova.

Na koncu i ocjena prakticiranja politike kao javnog rada za javno dobro, za sektor poljoprivreda i seoski prostor - nisu postignuti očekivani rezultati. Nažalost, umjesto poželjnoga ozračja, razgovora i postizanja dogovora poljoprivrednici i selo imaju osjećaj stalnoga sukobljavanja i pritisaka do razine uvjetovanja, a svi se problemi pokušavaju rješavati ishitrenim i često potpuno neuspješnim birokratskim potezima. Ako taj osjećaj nije varljiv, a poljoprivrednici govore da nije, postavlja se pitanje - kako do potrebnoga suglasja koje je preduvjet izlaska iz svake krize? K tome, znamo, kriza je, i o njoj treba razgovarati i pregovarati. Ali kako je Politika nekima odrekla pravo na razgovore i pregovore (HPK, stožeri prosvjednika, neke udruge i stvarni lideri), a dodijelila pravo drugima (neke udruge i lokalni „lideri“ bez stvarnih referenci), ne mogu se očekivati realna i zadovoljavajuća rješenja. Izlaza nema bez novoga početka, bez razumijevanja i uvažavanja svih sudionika kako poljoprivredne politike, tako i poljoprivredne proizvodnje.

Naravno, pitamo se i što je činila naša županija?

Evo odgovora: pomagali smo poljoprivrednim gospodarstvima kod uspješnoga kandidiranja na međunarodne projekte, zatim kreditnom linijom uz sufinancirane kamate mi smo prvi u Domovini otpočeli s legalizacijom, ne da se poljoprivrednik zadrži u lošem biznisu nego „da se čovjek spozna i upozna, da se žuljem očovječi“, zatim sufinancirali kamate za kupovinu hrane za stočare koje je pogodila suša, posredovali smo kod HBOR-a i HAMAGINVEST-a za ostvarenje reprograma i boljih uvjeta financiranja, sufinancirali smo troškove postizanja EU standarda, tražili i poticali alternativna tržišta za specifične proizvode, organizacijski i financijski pomagali LAG-ove kao nove sudionike u prepoznavanju i provedbi lokalnih razvojnih strategija. Pomagali smo udruživanja poljoprivrednih proizvođača, te pomagali prihvatljive aktivnosti udruga i koordinacija.

Za kraj, konačna ocjena poljoprivredne 2012. godine,
na način da se sve svrsta dvaput u 5 točaka:

Nažalost, s 2012. godinom ne možemo biti zadovoljni, pa niti početkom 2013. jer:

- kako već rekosmo izostaju razgovori i želja za postizanjem dogovora. O suglasju niti riječi. Dijelom i zbog toga izostaju poželjna rješenja predlagana od strane regionalne i lokalne samouprave, odnosno strukovnih i proizvođačkih asocijacija,
- tržišna pozicija poljoprivrede sve je teža, a izvori financiranja sve manji i sve teže dostupni. To se najjasnije očituje u krizi kod proizvođača mlijeka, koja dugo traje, a od veljače 2012. je javno demonstrirana, i ne sluti joj se kraj,
- nije okončan postupak izmjena i dopuna Zakona o poljoprivrednom zemljištu, izgubljeno je dragocjeno vrijeme i unijeto nepovjerenje među sudionike postupka raspolaganja državnim poljoprivrednim zemljištem,
- elementarne nepogode, najprije mraz i hladnoće, a potom suša uzrokovali su štete u našoj županiji od 400 milijuna kuna. Najprije su ponuđena su jalova rješenja, na kraju je Državno povjerenstvo izvijestilo da od svih očekivanja nema ništa. A posljedice su nesagledive i mogu se reflektirati propašću dijela poljoprivrednih

gospodarstava i značajnoga smanjenja nekih proizvodnji (proizvodnja mlijeka, voćarska proizvodnja,...),

- pri uspostava novoga ustroja ministarstva poljoprivrede i nižih tijela, agencija i ustanova propuštena je prilika jasnoga definiranja ovlasti i obveza, ali i međusobne povezanosti sudionika u provedbi poljoprivredne politike. Tako su izostala zajednička nastojanja i na primjer: nije provedena potrebna kampanja oko poslova legalizacije poljoprivrednih gospodarskih zgrada i njeno okončanje je neizvjesno, a poslovi, pa posljedično i troškovi s obzirom na brojnost gospodarstava značajni su, i mnogi neće moći, slobodan sam reći, niti htjeti, izvršiti propisano. Nije odrađena ni potrebna kampanja za postizanje EU standarda, pa sada sve te aktivnosti idu presporo uz ravnodušnost, pa i ignoriranje većine poljoprivrednih gospodarstava koja će tako uskoro biti neuspješni kandidati za potpuni iznos potpora.

Sve rečeno značajno utječe na propadanje sela, a popis stanovništva to nedvojbeno potvrđuje.

No, bilo je i dobrog u 2012. godini:

- vaučerima je riješena mogućnost za legalno sezonsko ili povremeno zapošljavanje u poljoprivredi,
- olakšano je poslovanje dijela poljoprivrednih gospodarstava s obzirom na visinu oporezivoga prihoda,
- utvrđene su novi uvjeti i olakšano je kandidiranje na IPARD. No, IPARD, usprkos nedvojbenim prijedorima, nerijetko kandidate upravlja na postupke, kojima prepoznajući svoj održivi razvoj i funkcionalnost u lokalnoj zajednici, često ne mogu postići željeno,
- koncem godine akreditirana je APPRRR i donijet je novi Pravilnik o provedbi izravnih plaćanja i IAKS mjera ruralnoga razvoja. To potvrđuje da smo sve bliže europskoj praksi financiranja poljoprivrede i ruralnoga razvoja,
- najavljene su neke uredbe koje bi popravile propušteno ili pogrešno učinjeno, pa se tako radi nova uredba o težim uvjetima gospodarenja u poljoprivredi,...